

POROČILO O UPORABI PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADIH NA POLICISTE V LETU 2007

UVOD

V Upravi uniformirane policije smo pripravili poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadov na policiste v letu 2007. Statistične podatke smo pridobili iz računalniške evidence dne 18. 1. 2008.

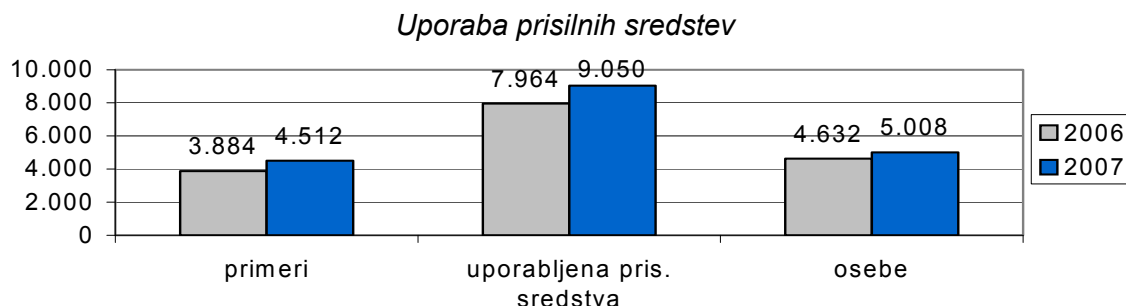
1 UPORABA PRISILNIH SREDSTEV

1.1 Obseg in vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Leta 2007 so policisti v 4.512 (3.884) primerih zoper 5.008 (4.632) kršiteljev¹ uporabili 9.050 (7.964) različnih prisilnih sredstev.

Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej povečalo za 13,6 %, število primerov, ko so bila uporabljena prisilna sredstva, se je povečalo za 16,2 %, število kršiteljev, zoper katere so bila uporabljena, pa se je povečalo za 8,1 %.

Predstojniki so ocenili, da je bilo od skupnega števila 9.050 strokovno in zakonito uporabljenih 8.985 (7.909) prisilnih sredstev, 7 (0) strokovno, vendar nezakonito, 1 (1) nestrokovno in nezakonito ter 29 (28) nestrokovno, vendar zakonito, za 28 pa ocena uporabe na dan pridobitve statističnih podatkov še ni bila vnesena.

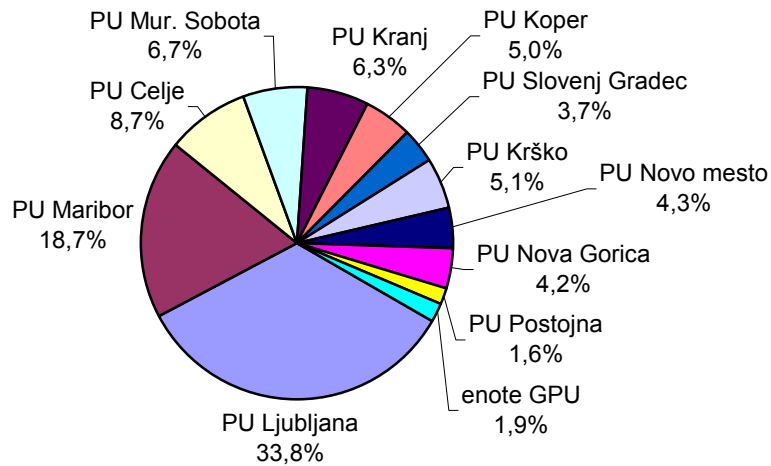
Uporaba posameznih prisilnih sredstev po policijskih enotah

POLICIJSKA ENOTA	SV	PR	FS	PAL	SP	PUV	SO	OS	Skupaj
PU Celje	371	4	405	0	1	2			783
PU Koper	215	8	224	3	3	2		1	456
PU Kranj	271	9	282	4	3	0		2	571
PU Krško	273	2	177	5	0	0	2	2	461
PU Ljubljana	1.655	43	1.337	14	5	1			3.055
PU Maribor	678	6	958	31	13	6		2	1.694
PU Murska Sobota	276	10	308	9	3	1			607
PU Nova Gorica	170	4	198	6	1	1			380
PU Novo mesto	263	2	118	2	0	1			386
PU Postojna	84	0	56	2	3	3		1	149
PU Slovenj Gradec	186	11	131	2	1	1			332
NOE GPU	134	0	41	1	0	0			176
Skupaj	4.576	99	4.235	79	33	18	2	8	9.050

Legenda: SV - sredstva za vklepanje in vezanje, PR - plinski razpršilec, FS - fizična sila, PAL - palica, PS - plinska in druga sredstva za pasivizacijo, VC - vodni curek, KON - konjenica, PMV - posebna motorna vozila, SP - službeni pes, PUV - sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, SO - strelno orožje, OS - opozorilni strel

¹ Kršitelji so vse osebe v postopkih.

Deleži uporabe prisilnih sredstev po policijskih enotah v letu 2007

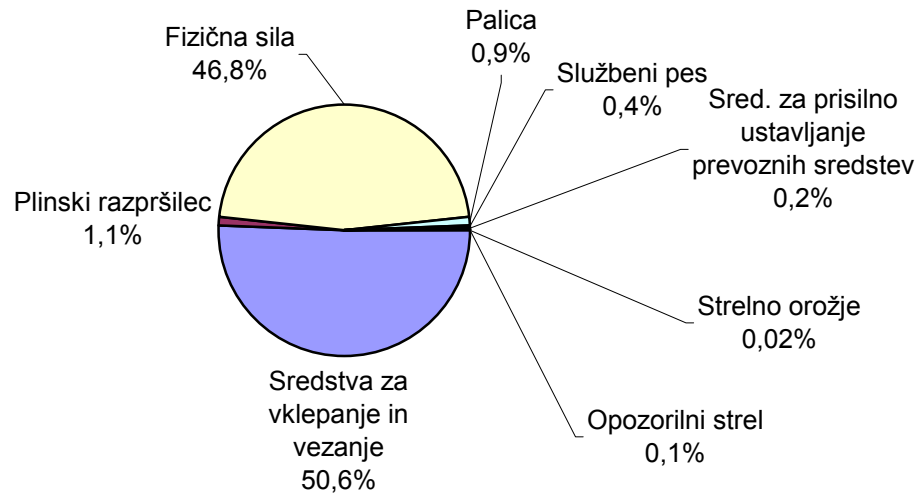

Iz grafa je razvidno, da je bilo leta 2007 največ prisilnih sredstev uporabljenih na območju PU Ljubljana (33,8 %) in Maribor (18,7 %), najmanj pa na območju PU Postojna (1,6 %). Delež uporabe prisilnih sredstev policistov NOE GPU je bil 2,3 %.

Uporaba prisilnih sredstev in opozorilnega strela

Vrsta prisilnega sredstva	2006	2007
Sredstva za vklepanje in vezanje	4.143	4.576
Plinski razpršilec	107	99
Fizična sila	3.548	4.235
Palica	106	79
Plinska in druga sredstva za pasivizacijo	0	0
Vodni curek	0	0
Konjenica	0	0
Posebna motorna vozila	0	0
Službeni pes	42	33
Sred. za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev	15	18
Strelno orožje	0	2
Opozorilni strel	3	8
Skupaj	7.964	9.050

Deleži uporabljenih vrst prisilnih sredstev v letu 2007

Največkrat so bila uporabljena sredstva za vklepanje in vezanje ter fizična sila, uporaba drugih prisilnih sredstev pa je bila manj številna. Od fizične sile so bili največkrat uporabljeni strokovni prijemi – 3.753-krat. Strokovni udarci so bili uporabljeni – 124-krat, strokovni meti – 139-krat, strokovni pritiski – 23-krat, drugi načini uporabe fizične sile pa – 196-krat. Najhujše prisilno sredstvo – strelno orožje je bilo uporabljeno 2-krat (v enem primeru) in 8-krat kot opozorilni strel.

1.2 Uporabljena pooblastila

Policisti so prisilna sredstva najpogosteje uporabili pri pridržanju (4.188-krat), prijettu (1.289-krat), ukazu (1.113-krat), ugotavljanju identitete (458-krat), privedbi na podlagi odredbe pristojnega organa (308-krat), asistenci (243-krat), privedbi brez odredbe (193-krat) in varnostnem pregledu (130-krat).

1.3 Delovna področja in oblike dela

Največkrat so policisti prisilna sredstva uporabili pri vzpostavljanju javnega reda in miru, in sicer 5.197-krat, 1.445-krat pri preiskovanju kaznivih dejanj, 1.120-krat pri zagotavljanju varnosti cestnega prometa, pri mejnih zadevah 383-krat, 580-krat pri spremljanju oseb, pri obravnavanju dogodkov 300-krat, pri preventivni dejavnosti 11-krat in pri varovanju oseb 14-krat.

Glede na oblike dela so policisti največkrat uporabili prisilna sredstva pri intervenciji (4.371) in patroljiranju (2.515), pri drugih oblikah dela pa manjkrat, uporabljena pa so bila predvsem milejša prisilna sredstva.

Uporaba posameznih prisilnih sredstev glede na obliko dela

Vrsta prisilnega sredstva	Aktivnost PPE	Asistenca	Blokada	Dežurstvo	Intervencija	Opazovanje	Patrujiranje	Poostren nadzor	Varnostna - zaključna akcija	Drugo	Skupaj
Sred. za vklepanje in vezanje	144	68	6	9	1.858	57	1.327	32	74	1.001	4.576
Fizična sila – strokovni prijemi	168	113	1	5	2.157	56	970	27	15	241	3.753
Fizična sila – strokovni udarci	1				73	1	40		1	8	124
Fizična sila – strokovni meti	6	2	1		68	2	49	1		10	139
Fizična sila - strokovni pristiski	1				11		9			2	23
Fizična sila - drugi načini	33	4			82	4	64			9	196
Palica	24	3			32	2	13			5	79
Plinski razpršilec		2			63	3	22	2		7	99
Sred. za prisilno ust. prev. sred.			3				11	1		3	18
Služ. pes z nagobč., brez vrvice		1			5	2	7				15
Služ. pes brez nagobč., na vrvici											0
Služ. pes z nagobč., na vrvici	2				16						18
Strelno orožje					2						2
Opozorilni strel					4		3			1	8
Skupaj	379	193	11	14	4.371	127	2.515	63	90	1.287	9.050

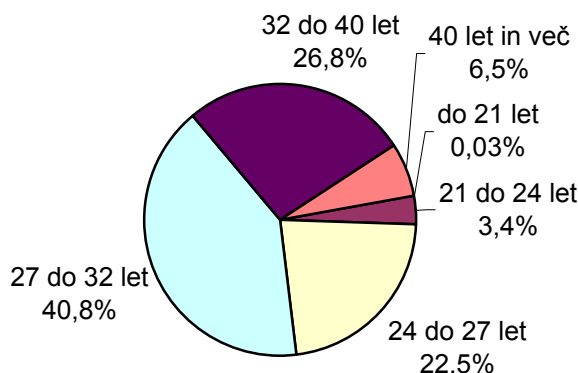
1.4 Starost policistov, ki so uporabili prisilna sredstva

Iz tabele in grafa je razvidno, da je bilo največ policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, starih od 27 do 32 let (38,0 %), precej manj je bilo starih do 24 (6,4 %) in nad 40 let (5,5 %), kar je povezano s starostno strukturo zaposlenih policistov.

Starost policistov ob uporabi prisilnih sredstev

Starost	2006	2007
do 21 let	1	2
21 do 24 let	381	228
24 do 27 let	1.603	1.518
27 do 32 let	2.253	2.751
32 do 40 let	1.363	1.803
40 let in več	323	435
Skupaj	5.924	6.737

Deleži starostnih skupin policistov

2 POSLEDICE UPORABE PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADOV

2.1 Poškodbe oseb zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov

Leta 2007 je bilo zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste poškodovanih 65 (67) kršiteljev (v enem primeru je oseba umrla) in 95 (90) policistov. Poleg tega so bili pri 401 (309) kršiteljih in pri 36 (31) policistih vidni zunanji znaki zaradi uporabe prisilnih sredstev (praske, odrgnine, druge manjše poškodbe kože)².

Posledice uporabe prisilnih sredstev pri policistih in kršiteljih

	Policisti		Kršitelji*	
	2006	2007	2006	2007
Vidni zunanji znaki**	31	36	309	401
Lahka telesna poškodba	89	93	65	63
Huda telesna poškodba	1	2	2	2
Posebno huda telesna poškodba	0	0	0	0
Smrt	0	0	0	1
Skupaj	121	131	376	467

* Kršitelji so vse osebe, zoper katere so bila uporabljena prisilna sredstva.

** Policija od 1. 10. 2003, zaradi ugotavljanja morebitnega grdega ravnanja in spremljanja posledic, ki nastanejo zaradi uporabe posameznega prisilnega sredstva, evidentira vsako prasko, odrgnino ali drugo manjšo površinsko poškodbo, ki je nastala zaradi uporabe prisilnega sredstva.

Telesno poškodovanih je bilo 1,3 % (1,4 %) kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic (telesne poškodbe in vidni zunanji znaki uporabe prisilnih sredstev) pa je bil 9,3 % (8,1 %). Pri uporabi prisilnih sredstev je bilo telesno poškodovanih 1,4 % (1,5 %) policistov, delež vseh posledic pa je bil 1,9 % (2,0 %).

Kot sredstva napadov kršiteljev, zaradi katerih so bili policisti telesno poškodovani, so bili najpogostejši odpiranje, prijemanje, davljenje (47-krat), udarec z roko (31-krat), udarec z

² V preteklosti so policisti evidentirali tudi sled poškodbe, ki pa je nov klasifikator telesnih poškodb (velja od 1. 2. 1999) ne vsebuje več. Kljub temu policisti (od 1. 10. 2003), zaradi ugotavljanja morebitnega grdega ravnanja in spremljanja posledic, ki nastanejo zaradi uporabe posameznega prisilnega sredstva, opišejo vsako prasko, odrgnino ali drugo manjšo površinsko poškodbo, ki je nastala zaradi uporabe prisilnega sredstva, in sicer kot vidne zunanje znake uporabe prisilnega sredstva.

nogo (14-krat), palica (2-krat), nož (2-krat), eksplozivno sredstvo (1-krat), steklenica (1-krat), vozila (7-krat), nevarni predmeti (3-krat).

Posledice uporabe posameznih prisilnih sredstev pri kršiteljih

Vrste prisilnih sredstev	Brez posledic	Vidni zunanji znaki	Lahka telesna poškodba	Huda telesna poškodba	Smrt	Skupaj
Sredstva za vklepanje in vezanje	4.285	288	3			4.576
Fizična sila – strokovni prijemi	3.523	173	55	2		3.753
Fizična sila – strokovni udarci	106	13	5			124
Fizična sila – strokovni meti	117	14	8			139
Fizična sila – strokovni pritiski	22	1				23
Fizična sila – drugi načini	184	5	7			196
Palica	72	7				79
Plinski razpršilec	73	26				99
Sred. za pris. ust. prev. sreds.	18					18
Služ. pes z nagobč., brez vrvice	11	1	3			15
Služ. pes z nagobč., na vrvici	17		1			18
Strelno orožje				1	1	2
Opozorilni strel	8					8
Skupaj	8.436	528	82	3	1	9.050

Opomba: Število poškodb pri uporabi posameznih prisilnih sredstev je večje od skupnega števila poškodovanih kršiteljev, ker se pri kršiteljih šteje le končna poškodba.

Največ lahkih in hudih telesnih poškodb je bilo pri uporabi strokovnih prijemov, strokovnih metov in drugih načinov fizične sile. Pri uporabi prvih dveh je bil delež poškodb majhen, pri uporabi službenega psa pa dokaj velik glede na to, da je bil ta uporabljen le z nagobčnikom.

Pri uporabi sredstev za vklepanje in vezanje je bil delež posledic 0,07 % (samo telesne poškodbe, brez vidnih zunanjih znakov), pri uporabi fizične sile – strokovnem prijemu 1,5 %, pri strokovnih udarcih 4 %, pri strokovnih metih 5,7 %, pri uporabi drugih načinov uporabe fizične sile 3,6 in pri uporabi službenega psa 12 %. Kljub dokaj pogosti uporabi plinskega razpršilca in palice (ta je očitno bila največkrat uporabljena za izvedbo strokovnega prijema ali odiranje osebe) pa posledic ni bilo.

2.2 Posledice uporabe prisilnih sredstev glede na stanje kršiteljev

Stanje kršiteljev in posledice uporabe prisilnih sredstev

Pod vplivom alkohola	2.263	304	47	1	1	2.616
Pod vplivom mamil	193	14	3			210
Nepojasnjeno psihično stanje	181	19	1	1		202
Skupaj	2.637	337	51	2	1	3.028

Od 5.008 kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, jih je bilo 2.616 pod vplivom alkohola, 210 pod vplivom prepovedanih drog in 202 v nepojasnjem psihičnem stanju. Zoper navedene osebe so policisti uporabili 6.648 ali 73,5 % vseh prisilnih sredstev oz. v povprečju več kot dve (2,2) prisilni sredstvi na osebo (pri ostalih je povprečje 1,2 na osebo).

3 NAPADI NA POLICISTE

Med napade na policiste so všteta kazniva dejanja po čl. 302, 303, 304 in 305 Kazenskega zakonika RS.

Leta 2007 je bilo število obravnavanih kaznivih dejanj zaradi napadov na policiste enako kot leto poprej (208), pri tem pa je bilo oškodovanih 305 (306) policistov.

Kazniva dejanja napadov na policiste

	2006	2007	Porast/upad (v %)
Kazniva dejanja (čl. 302, 303, 304 in 305 KZ)	208	208	0,0
Napadeni policisti	306	305	-0,3

Policisti so bili največkrat napadeni na cestah, na parkiriščih, v stanovanjih, v gostinskih lokalih, na športnih prizoriščih in v policijskih prostorih.

Poleg napadov je bilo obravnavanih tudi 78 (48) groženj policistom.

4 UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V primerjavi z letom 2006 je bilo leta 2007 število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, število uporabljenih prisilnih sredstev ter tudi število primerov, v katerih so bila uporabljena, večje. Predvsem se je povečalo število obravnavanih kršitev javnega reda z elementi nasilja, pri katerih je bila tudi uporaba prisilnih sredstev najpogostejša (večji sta uporaba sredstev za vklepanje in vezanje in fizične sile).³

Najpogosteje uporabljeni prisilni sredstvi sta bili fizična sila in sredstva za vklepanje in vezanje, in sicer v 97,6 %, kar kaže, da policisti upoštevajo načelo sorazmernosti oziroma da so pri opravljanju policijskih nalog praviloma uporabili najmilejše prisilno sredstvo. Tudi telesnih poškodb kršiteljev je bilo malo glede na sredstva in način upiranja oziroma napada.

Iz statističnih podatkov je tudi razvidno, da so policisti več kot polovico (52,2 %) postopkov, pri katerih so uporabili prisilna sredstva, imeli s kršitelji, ki so bili pod vplivom alkohola, mamil ali v nepojasnjem psihičnem stanju. Obvladovanje takih kršiteljev je za policiste še zahtevnejše, več pa je tudi možnosti za nastanek posledic. Za obvladanje teh oseb so uporabili 73,5 % vseh prisilnih sredstev, zoper vsako osebo pa povprečno več kot dve prisilni sredstvi (pri ostalih je bilo povprečje 1,2 prisilnega sredstva na osebo).

Policisti so prisilna sredstva uporabili strokovno in zakonito v 99,3 %, kar kaže na visoko raven znanja in usposobljenosti policistov na tem področju.

³ Policisti so obravnavali 4.441 (1.723) kršitev po členu 6/1 ZJRM-1 (izzivanje ali spodbujanje k pretepu), 6.177 (2.787) po členu 7/1 ZJRM-1 (prepiranje, vpitje ali nedostojno vedenje), 5.120 (2.415) po členu 6/4, v povezavi s 6/1, 6/2 in 6/3 ZJRM – 1 (nasilje v družini), in 2.766 (900) kršitev po členu 22/1 ZJRM-1 (neupoštevanje odredbe uradne osebe). Vir: Poročilo o delu policije v letu 2007

Število kaznivih dejanj preprečitev uradnega dejanja uradni osebi in napad na uradno osebo, ko ta opravlja naloge varnosti, je približno enako kot v letu 2006, precej večje pa je število groženj policistom.

Zaradi občutljivosti posega v temeljne človekove pravice in svoboščine je potrebno stalno spremljati in nadzirati uporabo prisilnih sredstev policistov in si prizadevati, da bi bilo stanje na tem področju še boljše.